

(AlcM)

Monvari, V. *Mo-* (misc. moss.) *Montxereví*, V. *Montitxelvo* *Monxell*, V. *Montx-* *Monya*, *Monyinos*, V. *Mona*

MONYÀS

Alart, *InvlC*, cita una localitat veïna a Argelers, de nom *Monyàs* o *Maunyàs*. Probablement es tracta de certa «villa *Moniano*» d'un precepte de Carles el Calb, de 855, convalidant una aprisió «in pago Elenensi --- in villa *Moniano* ad Villa Nova et Cabanes» (*Marca Hispanica*, c. 787, i també p.p. Dom Bouquet vol. VIII §28.12). En un de 967: «vinea q.v. Palatio *Mormoso*» p.p. Moreau XII,3, suggerint que sigui nom antic de Palau del Vidre; seria fàcil esmenar-ho en «*Monmoso*», àdhuc potser en «*Monanos*».

Ponsich (*Top.* 50) tot repetint aquestes dades i adoptant l'esmena *Monnos* hi afegeix una cita de *Monianum* a. 951, i unes de *Villa Vetere* SS. XII-XIII; però no acceptem que sigui Malloles (suburbi de Perpinyà) puix que va amb Cabanes i un *Villa Nova*, (que forma contrast amb el *villa Vetere* cit. per Ponsich): *Cabanes* és (Sta. Coloma de) Cabanes agregat a St. Genís de Fontanes (entre Argelers i Palau del Vidre), que el mateix Ponsich (p. 58) cita en el dit doc. de 854a5, afegint-hi una cita de 981, i moltes dels SS. XI-XVI.

Prové de (PAGOS) *MONNIANOS* derivat del NP *MONNIUS* (Schulze, 195.362), com ja suggeriren Skok § 560 i Aebischer (*Top.*, 112) i Skok en troba molts descendents en -ANOS i -ACUM en el Sud i Centre de França. Dubtós si és nom romà o cèltic.

EL MOR

Nom, sobretot, de dos llogarets, de les regions de Girona i Lleida.

1) Localitat petita, antiga parròquia, formant part del mun. de St. Ferriol (abans anomenat «*Parròquia de Besalú*»), en mala grafia *Almor* (*GGC*, Reig Villardell), 12 k. a l'Est d'Olot, pròxim al SO. de Besalú (*GGC*); pron. *al mōrt* (oït a Mieres i Montagut per Casac 1920).

MENC. ANT.: 977: eccl. Sti. Silvestri de *Mauro* (*Marca H.* c. 953), com sufr. de Sta. Maria de Besalú (Monsalv. XVII, 52); 977: Sti. Silv. de *Mor* (*Marca H.*, c. 1005; *Esp. Sagr.* XLIII, 415); 988: Sti. Silv. qui est in *Mauro* (*M.Hisp.*, c. 953; Monsalv. XVIII, 52); 1000: Sti. Silv. in villa *Mauri* (*M.Hisp.*, 956, Monsalv. l.c.); 1236: Sti. Silv. *deç Mor* (Monsalv. XVIII, 52); 1359; parròquia *des Mor* (*CoDoACA* XII, 108); 1362: par. S.S. *des Mor*, en la traducció del *Llibre Verd* (Alsius, 95).

2) Llogaret de Segarra, prop de l'Urgell, entremig de Vilagrassa, Bellpuig i Anglesola (*GGC* 386).

MENC. ANT.: 1079: *ipso Mauro* (3 vegades) --- usque ad fossam *Maurelli* (*Li. Fe. Ma.* 165. p. 174.25, 174.27) (n'hi ha altres cites en el *Li. Fe. Ma.* índex); 1090: *ipso Mor* (Arx. Sols.); 1179: cita del castell de *Mor* (*BABL* II, 407); 1180: *Mor* (Kehr, *Papsturk.* 498); 1188: Pons de *Vergós* en lo castell de *Mor* (MiretS. *Templ.* 156); 1190: las fincas de Stas. Creus en los 10 térm. de Tárrega y *Mor* (*BABL* II, 453); 1192: a Guillem d'Anglesola, el castillo de *More* o *Des-Mor* (*BABL* II, 460); 1192: Raimundo *dez Mor* (*Cart. Poblet*, p.81); 1336: passa de la vegueria de Tárrega a la de Montblanc, i el 1339 torna a aquella (*BABL* IX, 119). 15 1359: loch de *Mor* (*CoDoACA* XII, 47).

3) I un compost *Casamor* (*St. Romà de-* agre. a Cabanelles (Alt Emp.)

878: «cella q. dr. *Casa Mauri*» (*MarcaH.* 793); 979: «cella dicta *Casa Mauri* Sti. Romani» (*MarcaH.* 800); 20 1362: Psr. Sti. Tiburcii de *Casamor* (*Llibre Verd*); 1379: «Par. de *Casamauri*» (Alsius, *Nom.* 120-121).

ETIM. Els repetits casos de AU en les mencions de tots tres noms en el S. XI —(1) a. 977, 998, 1000 25 vegades; (2) tres l'any 1074; i (3) els a. 878, 979— junt amb la pron. ò oberta, proven que no ve de MORA sinó de MAUR-. Es pot tractar, doncs, d'un cpt. del NP llatí MAURUS, que ja devia ser romà. Schulze s'absté d'estudiar-lo: com a nom d'etim. clara. Era ja 30 molt antic en temps cristians, diu Skok, amb gran abundor de deriv. antroponímics suffixats, i molts NLL occitans en -ANUM i -ACUM (tots ells, Skok, pp. 106-108).

Els nostres poden contenir, doncs, aquest NP, en genitiu, ja que va com complement de CASA en el 35 (3), *Casamor*, i podem suposar que en (1) i (2) hagi quedat sobreentès PAGUS (o *praedium*) MAURI.

L'ús amb article, que és general en (1) (fins al punt d'haver-s'hi aglutinat en la grafia *Almor*), i que en el (2) es documenta des del S. XI —tots dos en la 40 forma arcaica d'article (*es IPSUM*)— no seria incompatible amb aquesta interpretació, si bé caldria que s'hi hagués introduït secundàriament (cf. casos com *El Morell*, Cp.Tarr., i en noms de masos). Però en fa dubtar, i suggereix que es tracti de llocs fundats per 45 refugiats mossàrabs —dels del corrent tan estès dels *hispani* carolingis— que, havent estat anomenats 'el moro', vagin fundar després els dos llogarets (1) i (2). Llavors potser en separariem el (3). El cas de *Maurelli* en el doc. de 1079 es podria interpretar 50 com un suport d'aquesta conjectura.

Hi ha un *Mas de Mor*, antic, en el Maestrat, te. Vistabella (XXIX, 77.10), pron. *mōr* amb una o tanca-da que en torna ambigua la interpretació: havent-hi intervingut l'àrab, no és impossible ni tan sols que 55 vingui també de MAUR-; o bé serà de MORA o de *mur* (cf. *Morvedre*, MURU VÈTÈRE). Cal *Mōrt*, masia de Baix